

La televisió sota sospita

Sobreviu –segons Jordi Balló– la convicció que l'única forma de cridar l'atenció és de presentar la confrontació violenta com a norma universal de l'espectacle.

La televisió està sota sospita. Fins i tot els filòsofs tornen a interessar-s'hi: Umberto Eco en parlava a Roma i José Luis Aranguren en una conferència a Barcelona. La violència exercida per la televisió interessa perquè produeix efectes immediats i mesurables en els sectors més inaccessibles, els més joves. Els dramàtics fets dels dos nens de Liverpool –assassins d'instint bàsic– o de la nena incendiària que es revelava seguidora de dos càustics personatges –noves estrelles de la MTV– són utilitzats com a confirmació definitiva d'una xacra: la televisió difon un missatge de violència que té alts efectes de contaminació social. Per tant, n'hem de tornar a parlar. L'apocalipsi torna a ser a prop, molt a prop.

Però què, de la televisió, incita a la violència? *Reality shows*? Dibuixos animats? Imatges cruels de la informació diària? No únicament ni principalment, i aquí Umberto Eco feia oportuns suggeriments quan esmentava, entre els gèneres a combatre, els debats cridaners, on els participants fan el que calgui per imposar les seves opinions, menteixen, gesticulen, se'n riuen, fan humor demagògic, artificial, ridícul. El resultat es patètic i paradoxal: un gènere, el dels debats, que en el passat era un termòmetre democràtic esdevé una arma de confusió, un missatge de violència quotidiana. No hi ha conversa, sinó confrontació, la gent no defensa el que pensa, sinó allò que li han demanat de defensar a la televisió, i per a això l'han cridada. Estàs amb mi o contra mi, i si no ets prou brillant, combatiu, cínic, segurament que no et tornaran a cridar. I si no hi ets, vol dir que ja no vals.

El discurs televisiu adopta així una elaborada i a vegades sinistra confusió sobre la realitat. És per això que sembla

Els 'nens assassins' de Liverpool. N'és la TV responsable?

hipòcrita d'adjudicar únicament als dibuixos animats la causa principal de la profusió de la violència. Que els dos joves i càustics presentadors dibuixants de la MTV –aquests que deixen els Simpson com uns bons minyons– puguin ser considerats culpables d'incitar a la violència pot ser una fal·làcia tan enorme com de culpar la Pippi Langstrum d'haver donat la idea a més d'un boig baixet de tirar-se també per la finestra d'un segon pis. No és aquí on s'han de tallar caps, com demanen els oportunistes, retrògrads, carques de sempre, els de la multinacional moralitzadora. En aquests dibuixos hi ha crítica adulta per a un públic adult. La violència principal que ofereix en aquest moment la televisió es troba en

un altre registre, en l'espectacularització de la realitat, tant en el seu aspecte dramàtic com optimista. No s'arregla la pornografia sentimental d'un *reality-show* amb la creació d'un altre programa que exalci els herois tipus *Operación Plus Ultra*. Poden canviar les intencions i els subjectes, però l'exacerbació emocional subsisteix. I proposada en una dimensió moral, cosa que legitima la seva autoconsciència i, conseqüentment, la perdurança de la discussió actual.

Probablement la radicalitat d'aquest debat acabarà ferint alguns dels programes de gènere tremendista, especialment en la televisió pública. Seria un bon símptoma per a mesurar la consciència social en aquest punt, però ni de lluny en fóra la solució. Sobre les cendres del *reality-show* creixerà un altre gènere que n'ha de ser la continuació natural, la ficció televisiva basada en fets reals, normalment criminals, però també en versió més rosada. Fets que esdevin-

dran ficció quan encara serà calenta la seva memòria documental. Els anglesos ja ho han exercitat, per exemple, amb els estira-i-arronsa sentimentals de la seva família real. I bons diners que va donar l'operació.

Però el corrent, la dinàmica de fons, subsisteix. Sobreviu la convicció que l'única forma de cridar l'atenció de l'audiència és de presentar la confrontació violenta com a única norma universal per a garantir l'espectacle. No hi ha narració possible, si no existeix una lluita de contraris. No hi ha programa documental ni de ficció a considerar, si no parteix de la premissa guionística que un personatge vol fer una cosa i un altre li ho impedeix. Aquesta és la columna vertebral del nou realisme contempora-

ni que la televisió de molts països va ordint com a gènere exportable i de fàcil consum. I és aquí on es troba la violència primigènica. Que no és sincera, sinó artificial. Que travessa tots els gèneres i és reductora. Que esdevé pe-

dra filosofal de l'èxit, perquè ha d'afectar tot tipus de programa: el que tracta de resoldre un segrest o el que fa seure un grup de parlamentaris que esdevenen perfectes energúmens i que, a més, volen resultar encantadors, de pura co-

queteria. Una violència unitarista que demana un discurs alternatiu, ara més que mai.

La creació televisiva és, de nou, un camp d'intervenció. Perquè ja no hi ha cinisme possible. **Jordi Balló**

Quina esquerra reclama Lerma?

En la fi de la dècada socialista es percep una fe secularitzada en l'esquerra, tant més violenta com més buida de contingut. J. J. Pérez Benlloch ho explica.

En la seua fase terminal de govern, els socialistes satanitzen la dreta per suplir la seua falta de solucions.

Dreta i esquerra. On és la frontera que delimita una actitud i altra? O és que no hi ha frontera i, com diu un graciós, només hi ha amunt i avall, davant i darrere? La qüestió té un calatge que ens transcendeix i que preocupa els millors cervells. Fins i tot ací, a València, tan poc donada a teoritzar, comença a rebullir el tema entre les clienteles progressistes. Hi ha contribuït la irrupció d'Eduardo Zaplana (PP), que, després d'obtenir el liderat regional del partit, s'ha projectat sense timidesa sobre sectors socials presumptament aliens. El seu discurs diu, si fa no fa: "Potser no podem parlar sense prejudicis, però fem-ho almenys sense manies". Un plantejament més civilitzat que el dels *rojillos*. A més, aviat t'adones que la muralla de Jericó no és tan insalvable. Els punts d'encontre són més abundants que tot quant es podia preveure i, sobretot, es comparteix la perplexitat sobre els grans problemes que són els de pa llevat: atur, treball, empresa, estat del benestar i etcètera. Les diferències no són més profundes d'allò que constaten dins els partits gent que combrega amb la mateixa ideologia.

En sintonia amb aquesta evolució de la dreta cap al progressisme, Joan Lerma desempolsega una credencial guardada al bagul de l'àvia. "Cal avançar cap a l'esquerra", declara, i les seues hosts miren pertot arreu buscant les monjoies que han de seguir,

ahora que recorren a les autoritats: Glotz, Baudillard, Habermas i als editorialistes d'*El País*. Afloren antics i entranyables lemes, com ara igualtat, solidaritat i justícia, que s'avenen malament amb la realitat. Si almenys hagueren gestionat amb rigor i decència! Si hagueren fet el treball amb un mínim de qualitat! És que ni l'ecologisme no els ha importat!

Per a acabar-ho d'adobar, l'apòstata García Damborenea aterra a València i des

del púlpit de la dreta —Club de Encuentros Manuel Broseta—, declara que no sap en què consisteix avui ser de dreta o d'esquerra, que ni tan sols ho saben els qui militen en el PP i en el PSOE. Anuncia, en suma, l'univers de l'ambigüitat. Amb mala llet, diria que predica un sindicalisme vertical. I no és veritat, és clar. Transmet només una evidència: la incertesa sobre antics pronunciaments que han caigut en picat i que només es perllonguen a còpia de vo-

RAFA GIL

García Damborenea. L'ex-dirigent del PSOE afirma que no sap en què consisteix avui ser de dreta o d'esquerra.

luntarisme. Sobretot per a la gent d'esquerra, bona part de la qual se sent confirmada per l'odi i la satanització de la dreta, cosa que no és, precisament, un model d'anàlisi.

En aquesta fase terminal de la llarga dècada socialista es percep que, atès la buidor d'arguments, aflora la petició de principis, una espècie de fe secularitzada en l'esquerra, tant més violenta com més es reconeix perplexa i buida de contingut. El seu discurs es redueix a l'autoafirmació i a la condemna de l'adversari, donant per descomptat que el dèficit ètic és de l'altre. Es torna a allò de "amb mi o sense mi". Temps dolents per a la independència de criteri. És a la cantonada el dia que s'exigirà carnet de militant per a dir o escriure. La llibertat es reduirà al metre cúbic que cadascú serà capaç de defensar. Un viatge per al qual no necessitaven dos lustres de socialisme. O quina altra fórmula predica Joan Lerma?

J. J. Pérez Benlloch